

GETTY

El roserar esplendorós i violent de Pasolini

PERE ANTONI PONS

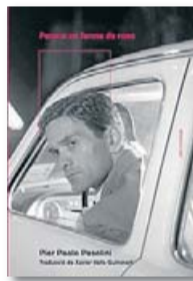
Això és el que deia Pier Paolo Pasolini (1922-1975) sobre *Poema en forma de rosa* en una entrevista de mitjans dels 60: “El llibre té la forma interior, si bé no exterior, d’un dietari, i narra pas per pas l’evolució del meu pensament i del meu humor en aquests anys. [...] La forma de dietari és el que fa que les contradiccions estiguin reproduïdes d’una manera extrema, mai conciliades, mai esmussades, excepte al final del llibre”.

És exacte. Meitat dietari en vers, meitat autoretrat en moviment, *Poema en forma de rosa* és el Pasolini home, intel·lectual, ideòleg i figura pública obert en canal i convertit en literatura. Aquí hi és tot: hi ha pors, rancúnies i ràbies confessades; hi ha ideologia i ètica explicades i proclamades; hi ha idees i sentiments dei-

xats anar... Ple de contrastos i d’energies antagoniques, apocalíptic i genésiac, és un llibre atemporal –parla de temes com el desig, l’esperança, la justícia, el sexe i la mort– però alhora ancorat en la història i molt marcat per l’època en què va ser escrit (1961-1964). Un motiu que treu el cap en diferents poemes de les set parts que formen el llibre és la “mutació antropològica” que el pas dels “Anys 50” als “Anys 60” va provocar en societats europees com la italiana. L’estàtica i secular realitat premoderna del món rural va quedar arrasada de cop per la modernitat industrial capitalista, i va implicar una pèrdua de llegats, de coneixements i de vincles, és a dir, de passat. Pasolini ho va viure amb escàndol, pena i terror.

Compromís i sensibilitat

Els contrastos i les energies antagoniques abans referides no poden sorprendre a ningú, tenint en

POEMA EN FORMA DE ROSA
PIER PAOLO PASOLINI
PONCIANES
TRAD. XAVIER VALLS
GUINOVART
400 PÀG. / 25 €

compte que parlem de l’home que va filmar *Les mil i una nits* i *Saló*, la llum i la fosca, el bé i el mal. El caràcter i la creativitat de Pasolini se sostenen sobre un joc de tensions que ell no pretén resoldre sinó explorar i tensar sempre una mica més. Al nucli de la seva persona i de la seva obra, hi bateguen la tensió entre el compromís ideològic militant i una sensibilitat humanista a flor de pell, entre un anticlericalisme furios i una mena de fervor paleocristià fondíssim, entre la reivindicació d’un passat humil però ric i la projecció cap a un futur incert, entre un marxisme radical i una desconfiança cap al present quasi reaccionària... “Sé que per a tu esperança / és no voler-ne, d’esperança”, diu.

La completa i elegantíssima edició de *Poema en forma de rosa* que ha fet Poncianes –bilingüe, amb traduccions de Xavier Valls

Guinovart, amb fotografies i amb un pròleg sucós de Ricard Vinyes –permet apreciar bé tota la magnitud de l’obra i tota la rica complexitat de l’home i de l’escriptor. “Treballo tot el dia com un monjo / i de nit voltant, com un gat / en cerca d’amor...” Vital d’una manera crispada, es nota que és un llibre escrit en un moment d’intensa crisi personal. El Pasolini que fa aquests poemes és un home agreujat i furiosament venjatiu perquè sap que les vileses dels seus enemics polítics i les tafaneries dels seus col·legues volen fer-li malbé la reputació. Pressentiments de mort física i civil recorren tot el llibre.

Caracteritzat per un llenguatge inventiu i expressionista, ple de càrrega política, com quan qualifica les cases benestants dels burgesos de “barraques per a l’Egoisme”, potser el més impressionant d’aquest llibre impressionant és la capacitat de l’autor per fusionar en un mateix pla literari, sense confondre-les ni desvirtuar-les, la realitat íntima (privada), la realitat sociopolítica (històrica, pública) i la realitat existencial (metafísica, transcendent). Només un “sant bàrbar” podia fer-ho. ♦♦

Un ‘polar’ magistral i estiuenç

XAVI SERRA

Poca broma amb el gènere negre francès (o *polar*), una tradició esplèndida que va del cinema de Jean-Pierre Melville

lle a les novel·les de Simenon o els còmics de Tardi a partir d’històries de Léo Malet. Sense perdre els referents de vista però buscant el seu propi camí, Lucas Harari (París, 1990) dibuixa a *La última rosa del verano* (Dolmen) un prodigiós thriller de línia clara i vivíssima sobre l’atracció inesperada que sorgeix entre un aspirant a escriptor a càrrec d’una casa d’estiueig i la seva veïna adolescent, projecte de *femme fatale* misteriosa amb cabellera ros-

sa, ulleres de sol i un sac d’esquelets a l’armari.

No és casual que Harari dediqui el còmic als seus germans cineastes Arthur i Tom, que van inocular-li la cinefília de petit i són autors de la notable *Onoda, 10.000 nits a la jungla*. La història, de fet, té un aire de conte estiuenç d’Eric Rohmer, ple de llum i possibilitats, que es va enfosquir per culpa d’una sèrie d’assassinats que tenen lloc a la zona i culmina amb un clímax dramàtic de regust hitchcockià. Tot plegat desprèn un alè cinematogràfic poderós i gens forçat, perquè la cinefília de *La última rosa del verano* no és explícita sinó filtrada a través de la comprensió dels mecanismes i el llenguatge del còmic. I d’això l’autor en va sobrat. Harari és,

LA ÚLTIMA ROSA DEL VERANO
LUCAS HARARI
DOLMEN
TRAD. FRANCISCO PÉREZ NAVARRO
188 PÀG. / 32,90 €

diguem-ho clar, un gran descobriment. Un Yves Chaland renascut amb un domini extraordinari de la narració i el moviment. Classicista, cert, però tan atrevit com Olivier Schrauwen a l’hora d’utilitzar el color amb expressivitat. Té ritme, pausa i atmosfera; en resum, una maduresa com feia temps que no es veia en un autor francès posterior a la revolució de la Nouvelle BD. On més s’aprecia és, segurament, en les nombroses pàgines sense diàlegs del còmic; allà és on esclata el seu talent per a la composició i la construcció d’atmosferes. Format com a arquitecte, en Harari destaca també l’habilitat per

triar els espais (quines cases!) i treure’ls suc, com ja aconseguia al seu primer còmic llarg, *L’aimant*, un fascinant malson de tocs fantàstics ambientat en les emblemàtiques

termes que va construir Peter Zumthor a la localitat suïssa de Vals. A *La última rosa del verano* es recrea més en els paisatges del sud de França i la seva llum intensa, d’una blavor dura i opressiva. Però també sap capturar el moment en què et sents jove i lleuger, quan sona una cançó dels Zombies que t’obliga a sortir a la terrassa i ballar o quan n’escotes una de Nina Simone que saps que no oblidaràs en tota la vida. ♦♦

